

О.П.РЕЄНТ

ДО 60-РІЧЧЯ ДОКТОРА ІСТОРИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА О.М.ЛЕБЕДЕНКА

Наукова, педагогічна та адміністративна діяльність доктора історичних наук, професора, талановитого організатора вищої освіти, мудрого педагога, завідувача кафедри всесвітньої історії, ректора Ізмаїльського державного гуманітарного університету Олександра Михайловича Лебеденка – яскрава сторінка в історії університету та вітчизняної історичної науки.

Народився О.М.Лебеденко 31 травня 1951 р. в місті Рені Одеської області у робітничій родині. У невеликому провінційному місті пройшли його дитинство та юність. 1968 р. закінчив десять класів Ренійської середньої школи №2. Як і більшість хлопців Радянського Союзу, свою трудову біографію розпочав із виробничої діяльності, працюючи слюсарем-електромонтажником Ренійського порту. У 1969–1974 рр. навчався на історичному факультеті Одеського державного університету імені І.І.Мечникова, отримав кваліфікацію історика, викладача історії та суспільствознавства. Після закінчення вузу проходив військову службу у 24-й Самаро-Ульянівській, Бердичівській, тричі Червонопрапорній орденов Суворова та Хмельницького «Залізній» дивізії на посаді начальника зв'язку танкового батальйону з військовим званням старшого лейтенанта.

Після демобілізації працював викладачем історії та суспільствознавства в Ізмаїльському професійному технічному училищі №7. Умови часу потребували активної громадської позиції й О.М.Лебеденко в 1976–1977 рр. перебував на партійній роботі. Згодом повернувся до викладацької діяльності. Мабуть саме в роки професійного становлення вперше здобули публічне визнання притаманні йому риси лідера й організатора. У 1978–1980 рр. він працював директором Ізмаїльської районної заочної середньої школи, а 1980–1982 рр. був стажистом Київського педагогічного інституту імені О.М.Горького.

Із 1980 р. життя надовго пов'язує Олександра Михайловича з Ізмаїльським педагогічним інститутом. Спочатку працював на посаді викладача. У 1983 р. О.М.Лебеденко стає деканом факультету іноземних мов. Паралельно викладає історичні та суспільствознавчі дисципліни, працюючи старшим викладачем історичної кафедри інституту. 1980-ті рр. ознаменувались і першими науковими досягненнями. Саме у цей час визначився основний напрям його дослідницької роботи – політична і партійна історія. У 1983 р. Олександр Михайлович захистив кандидатську дисертацію і здобув учений ступінь кандидата історичних наук.

Перша половина 1990-х рр. стала для О.М.Лебеденка періодом становлення сучасного історика і науковця-новатора. У 1987–1992 рр. він працює доцентом Переяслав-Хмельницької філії Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького. У його житті ці роки були надзвичайно насиченими і цікавими, адже перебудова у СРСР сприяла появі нових тем та проблем історичних досліджень, що стимулювало науковий пошук молодого вченого. Після навчання в докторантурі при Інституті історії України НАНУ в 1995 р. він захистив докторську дисертацію «Анархізм в Україні (кінець ХІХ – початок ХХ ст.)» і згодом отримав учене звання професора.

Після цього рік пропрацював виконуючим обов'язки професора кафедри всесвітньої історії Переяслав-Хмельницького педагогічного інституту імені Г.С.Сковороди. У листопаді 1996 р. Олександр Михайлович Лебеденко повернувся до Ізмаїла у зв'язку з обранням на посаду ректора державного педагогічного інституту. Тут із

ною силою розкрився науковий і організаторський талант ученого. Із 1997 р. і по нинішній час він очолює цей виш та завідує кафедрою всесвітньої історії.

Олександр Михайлович – блискучий і невтомний керівник. Саме завдяки його зусиллям у 2002 р. педагогічний інститут перетворився на визнаний у Подунав'ї центр високопрофесійної вищої освіти – Ізмаїльський державний гуманітарний університет. На новий рівень сягнула міжнародна діяльність вишу, було зміцнено його матеріально-технічну базу, створено умови для реалізації професорсько-викладацьким колективом свого науково-педагогічного потенціалу, досягнуто успіхів у кваліфікаційній фаховій підготовці студентів та аспірантів, відкрито нові факультети, центр довузівської підготовки та післядипломної освіти, просторий читальний зал бібліотеки тощо.

Ювіляр любить викладацьку роботу і студентів, а вони відповідають йому взаємністю. Лекції з дисциплін «Історія України», «Основи наукових досліджень», спецкурсу «Досвід політичних трансформацій суспільства» він читає розкуто, самобутньо, яскраво. Паралельно з педагогічною діяльністю Олександр Михайлович проводить напружену наукову діяльність. Він – визнаний спеціаліст з історії політичних рухів в Україні кінця XIX – початку XX ст. Ця проблематика отримала свій логічний розвиток у монографії науковця «Історія анархізму в Україні (кінець XIX – початок XX ст.)» (російською мовою, 1995 р.), ставши фактично першою комплексною працею в українській історіографії з історії анархістського руху. У дослідженнях О.М.Лебеденка звертає на себе увагу вміння виділити головне, побачити суть проблеми між рядками документа. Окрім наукової ерудиції вони відзначаються тонким відчуттям матеріалу, виявляють талант ученого-новатора.

За його безпосередньої участі було підготовлено краєзнавчі та навчальні посібники з історії Українського Подунав'я у двох книгах (1998, 2000 рр.), праці «Українське Подунав'я: минуле та сучасне (2002 р.), «Українське Подунав'я. Роки незалежності» (2008 р.), «Південна Бессарабія (кінець XVIII–XIX ст.)» (2011 р.), в яких з нових концептуальних позицій відтворено історію регіону. За багатством

фактичного матеріалу і новизною наукових положень вони тривалий час залишались фактично єдиними комплексними дослідженнями з історії рідного краю. Не викликає сумніву той факт, що його багатолітня плідна наукова діяльність справила значний вплив на розвиток регіональної історії, а наукова спадщина назажди ввійде до скарбниці знань з історії Українського Подунав'я.

Учений продовжує працювати і в ділянці національної історії. У 2004 р. авторський колектив за участю О.М.Лебеденка опублікував навчальний посібник для студентів-заочників «Нариси історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.». У 2011 р. у співавторстві видано посібник для студентів-заочників «Україна: нові часи». До його наукових інтересів відносяться також питання розвитку освіти в Подунав'ї в XIX – на початку XX ст., історії політичного тероризму в Україні та політичних партій початку XX ст.

Сама посада ректора, а також участь у написанні колективних праць постійно вимагають від О.М.Лебеденка поєднання наукової роботи з науково-організаційною діяльністю. Із 2001 р. він – головний редактор «Наукового вісника Ізмаїльського державного гуманітарного університету». Постійно бере участь у міжнародних та всеукраїнських конференціях, форумах, семінарах, член спеціалізованої вченої ради Д 41.051.08 Одеського національного університету імені І.І.Мечникова, редколегії продовженого видання Інституту історії України НАНУ «Проблеми історії України XIX – початку XX ст.».

Олександр Михайлович приділяє велику увагу підготовці молодих учених. Він був ініціатором відкриття аспірантури в Ізмаїлі. Під його безпосереднім керівництвом підготовлено чотирьох кандидатів історичних наук, здійснюється робота над двома дисертаційними дослідженнями. Вимогливість, принциповість та чуйність учителя-наставника і керівника забезпечили значні наукові досягнення кафедри всесвітньої історії. Лише з 2001 по 2011 рр. викладачами кафедри було захищено дев'ять кандидатських та одна докторська дисертації. Ректор усіляко заохочує представників середнього покоління науковців до написання докторських дисертацій, створивши в університеті всі умови для цього. Його вагома роль у підготовці висококваліфікованих фахівців-істориків у регіоні беззаперечна. Важко також переоцінити його заслуги у створенні сприятливої для наукової праці творчої атмосфери в університеті.

Невід'ємною складовою біографії О.М.Лебеденка є його громадська діяльність. Показником авторитету ректора стала участь у роботі виконавчого комітету Ізмаїльської міської ради. Неодноразово Олександр Михайлович був обраний депутатом Ізмаїльської міської ради. Різномічна і багатогранна діяльність О.М.Лебеденка здобула високу оцінку громадськості. Він нагороджений дипломом Міжнародного академічного рейтингу «Золота фортуна», срібною медаллю «Незалежність України», знаками Міністерства освіти і науки України «Відмінник освіти України» і «Петро Могила».

Олександр Михайлович Лебеденко як науковою та організаційною діяльністю, так і своїми особистими рисами сприяв утвердженню Ізмаїльського державного гуманітарного університету як провідного наукового центру Українського Подунав'я. Він користується заслуженим авторитетом і пошаною серед своїх колег не тільки за наукові знання та значний досвід, а й за такі людські риси, як чуйність, доброзичливість, почуття гумору та щирість. У нього є особливий талант усією силою розуму і широтою своєї душі підтримати, допомогти і вислухати. У будь-якому колективі, товаристві він відразу ж завойовує повагу й авторитет. Ювілярові притаманні високі інтелект і широка ерудиція, гідність і незалежність, тактовність і витримка. Він знає минуле своєї країни, любить її сьогодення і вірить у майбутнє!